

Slovenská komisia Dejepisnej olympiády

Krajské kolo Dejepisnej olympiády pre ZŠ a 8-ročné gymnáziá

15. ročník, školský rok 2022/23

Testové úlohy pre kategóriu C (9. ročník ZŠ a 4. ročník OG)

Megjegyzés: A monotematikus rész kérdéseit * jelöltük meg.

1.* Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget és találd meg a benne lévő négy hibát, írd ezeket a válaszlapra és írd hozzá a helyes, javított megfelelőjét. A sorrend lényegtelen. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg.

1807 -ben a francia *Fulton* megvalósította utolsó sikeres útját a *Clermont* gőzhajójával *New Yorkból* *Alabamába*. **Az ő tervei szerint épült a *Demologus* szállító gőzhajó, melyet hajócsavar hajtott.**

2.* Az alábbi válaszok között találd meg a helyes megfelelőt és írd a válaszlapra nyelvtanilag- vagy szám szerint helyesen.

a) Hol kezdődött a szélmalomok története:

- Kínában, *Perzsiában* vagy *Egyiptomban*?

b) Melyik században kerültek a szélmalomok Európába -

– 11., 12. vagy a 13. században?

c) 1807-ben az angol Cubitt tökéletesítette a szélre működő

– légsűrítőt, fűrészot vagy *malmot*?

d) A szélmalomokat a 19. században több országban egyre kevesebbet használták. Ennek oka volt a -

– *gőzenergia*, *villamos energia* vagy a *vízenergia* gyakori használata ?

Malom Holíč mellett

3.* Az alábbi válaszok között találd meg a helyes megfelelőt és írd a válaszlapra nyelvtanilag helyesen. Elég leírni a feltalálók vezetéknevét.

a) 1812 -ben Nagy-Britanniában működésbe hozták az első fogaskerekű- *kötélpályát*, *vasutat*, *malomházat*.

b) Kidolgozta az elektromágnesesség elméletét – *Andrea Bocelli*, *André-Marie Ampère*, *Andrea Doria*.

c) Sibrandus Stratingh már a 19. század első felében megszerkesztette az elektromos – *autót*, *hajót*, *mozdonyt*.

4.* Olvasd el figyelmesen az alábbi szöveget és találd meg a benne lévő három hibát, írd ezeket a válaszlapra és írd hozzá a helyes, javított megfelelőjét. A sorrend lényegtelen. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg.

T. A. Edison megépítette a Rambo dinamót, amely 2000 fénycsőt egyirányú árammal látott el.

5.* Az alábbi válaszok között találd meg a helyes megfelelőt és írd a válaszlapra nyelvtanilag- vagy szám szerint helyesen.

a) Milyen meghajtású volt az a repülőgép, amelyet egy lengyel származású orosz feltaláló, Alexandr Mozsajszkij tervezett még a 19. század 80-as éveiben – *benzinmotoros, gőzmotoros vagy villanymotoros?*

b) Milyen okból növelték a kerékpárok első kerekének átmérőjét (csontrázóknak is nevezték őket) – *növelték a kerékpáros kényelmét, a kerékpár gyártását egyszerűsítették vagy növelték a kerékpár gyorsaságát?*

c) Melyik nyelvből ered az elektromosság kifejezés – *latinból, görög nyelvből vagy héber nyelvből?*

6.* Állapítsd meg, hogy az alábbi állítások igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

a) Az első görkorcsolyára John Merlin kapott szabadalmat.

b) Az első kerékpárt Karl Dreis találta fel.

c) A kerékpár első kerekén lévő pedálokat már a 17. században használták.

d) Az abroncs használata John Dunlop nevéhez fűződik.

e) A Tricikli négykerekű jármű.

7.* Az alábbi válaszok között találd meg a helyes megfelelőt és

írd a válaszlapra nyelvtanilag helyesen.

a) Első üzemi villamos vízi erőmű Szlovákiában – *Korompán, Gölnicbányán vagy Póstyénben volt?*

b) Az első vasmű Szlovákiában, amely a kisfogyasztók számára is szolgáltatott áramot – *Korompán, Gölnicbányán vagy Póstyénben volt?*

c) *Gőzturbinák és az ő alkalmazási lehetőségük* mint hőerőgépek című munkát Aurel – *Stobola, Studola* vagy *Stodola* írta?

8.* Írd a válaszlapra a jeles felfedezők vezetéknevét, akik Szlovákia területéről származtak.

a) 1895-ben szabadalmaztatta helikopterét és néhány év múlva Pozsonyban is bemutatta .

b) Abból a faluból származott, amely ma Szomolány része, ahol egy kis múzeum is található (a képen), ejtőernyőjét Washingtonban mutatta be sikeresen.

9.* Állapítsd meg, hogy az alábbi állítások igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) A szélmalomok hatékonyan tudtak versenyezni a gőzzel, és ugyanazt a teljesítményt nyújtották.
- b) Werner von Panasonic úttörője volt a dinamó használatának.
- c) A görkorcsolyát korábban találták fel, mint a kerékpárt.
- d) A gőzhajtású hajók a belső égésű motorral hajtott hajók előtt jöttek létre.
- e) Az Eiffel-torony a maga idejében a világ legmagasabb építménye volt.
- f) Azt a találmányt, amelyet az alkotója hivatalosan is bejegyezhet, patentnek nevezünk.
- g) A mai esztergapa típusa már a 18. és 19. század fordulóján keletkezett.
- h) A betakarítógép olyan berendezés, amely egy kaszálógépet és egy cséplőgépet egyesít.

10.* Alkoss helyes betű- és számpárokat és írd a válaszlapra.

1. gabona és liszt mérése	a) asztrolábium
2. 12 hónapos holdév	b) Eratoszthenész
3. függőleges síkban fekvő szögek mérésére	c) mincér
4. a Föld területének mérése	d) Szolón

A képen egy készülék látható modernebb kivitelezésben.

11.* Állapítsd meg, hogy az alábbi hossz mérték párosok közül melyik a nagyobb és a választ írd a válaszlapra.

- a) hüvelyk vagy a tenyér
- b) tenyér vagy a könyök
- c) öl vagy a láb
- d) mérföld vagy az arasz

12.* Olvasd el az alábbi szöveget és találd meg a benne lévő három hibát. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg. Írd a válaszlapra a hibát és írd mellé a helyes, javított megfelelőjét.

A 20. század első fele a fizika hatalmas fejlődését jellemezte, ami a **szintetikus anyagok** gyártásához és használatához vezetett. Ezt az időszakot a pasztok korszakának is nevezzük. Különösen a műszálas mylon került be a köztudatba, amelyet különösen **1934** után kezdtek el a női divatban használni.

13.* Az adott jellemzők szerint határozd meg, hogy a matematika és fizika területén melyik jelentős személyiségre vonatkozik a 20. században. A válaszlapra írd be nyelvtanilag helyesen a személyiség teljes nevét és vezetéknevét. Segítségül szolgálnak a kezdőbetűk is. Írd be azt az országot is, ahonnan a személyiség eredetileg származik.

Az emberiség történetének egyik legjelentősebb tudósa és feltalálója, akinek neve mára a zsenialitás szinonimájává vált. A totalitárius rendszer kitörése után el kellett menekülnie szülőhazájából.

14.* Az informatika 1990-es évektől tartó fejlődése magával hozta a világ „globális faluvá” való átalakulását. Az alábbi tényezők közül melyik kettő okozta ezt? Nem kell mást tenni, mint a helyes válaszok mellett megjelenő betűket felírni a válaszlapra.

- a) információ műholdakon keresztül történő továbbítása
- b) a kvantumszámítógépek elterjedése
- c) rádió
- d) az internet széles körű használata

15. Állítsd párba az eseményeket az évekkal, amikor megtörténtek. Több esemény ugyanahhoz az évhez kötődik. Írd a válaszlapra a helyes betű- és számkombinációt.

- a) A breszt-litovszki béke   1) 1914
- b) Az első marne-i csata   2) 1916
- c) II. Miklós cár lemondása   3) 1917
- d) Az USA belépése a háborúba   4) 1918
- e) A verduni csata
- f) A bolsevizmus kezdete Oroszországban
- g) Bruszilov tábornok offenzívája
- h) A harcokat Németország és Ausztria-Magyarország vereségével zárták le

A harcoknak nagyon szomorú következményei is voltak.

16. Figyelmesen olvasd el az alábbi szöveget és találd meg a benne lévő három hibát. Írd a válaszlapra a hibát és írd mellé a helyes, javított megfelelőjét. A sorrend lényegtelen. A vastagbetűs szavak helyesek és nem változtathatók meg.

*A második világháború utáni új államok létrejöttét Woodrow Wilson mexikói elnök 14 pontos programja támogatta, míg az egyik pont nem biztosított autonóm fejlődést az **Ausztria-Magyarország** nemzeteinek.*

17. A következő kérdésekre adott válaszok közül, válaszd ki a megfelelőt és írd le nyelvtanilag helyesen a válaszlapra.

- a) Az antant államok seregei mellett harcoló cseh és szlovák katonákat - *gárdistáknak, legionáriusoknak* vagy *nemzetőröknek* nevezzük?
- b) Egy esemény, társadalmi helyzet vagy személyiség túlnyomórészt művészi ábrázolása, amelynek feladata túlzó, provokatív és néha humoros megjelenítését nevezzük - *poszternek, karikatúrának* vagy *portrének*?
- c) A 10-20 koronás értékű utalványokat, amelyeket szociális támogatásként munkanélkülieknek adtak, és amelyeket egyes üzletekben élelmiszervásárlásra szántak, népszerűen „*žetóny*”, „*žobračeny*” vagy „*žentúre*”- nek nevezték?

18. Figyelmesen olvasd el az alábbi állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) Sztálin iparosítási programot, szövetkezetesítést és ötéves terveket hirdetett meg, amelyek az életszínvonal jelentős javulását eredményezték.
- b) Sztálin elrendelte a kényelmetlen emberek gulágokba zárását.
- c) Mussolini megpróbálta felújítani a megszűnt Római Birodalmat.
- d) Mussolini már 1921-ben átvette az irányítást Olaszország felett, hívei ekkor Rómába meneteltek.
- e) Hitler azért került hatalomra Németországban, mert az országban az első világháború befejezése után sikeresen fejlődött a gazdaság.
- f) Hitler a zsidókat, romákat és szlávokat alsóbbrendű nemzeteknek tartotta, amelyek méltóak a rabszolgasorra vagy a kiirtásra.

19. Állítsd párba az eseményeket az évekkal, amikor megtörténtek. Írd a válaszlapra a helyes betű- és számkombinációt.

- a) kisantant szövetségi szerződésének az aláírása 1) 1918
- b) Bratislava Szlovákia fővárosa lett 2) 1919
- c) Csehszlovákia első alaptörvényének elfogadása 3) 1920
- d) a mártoni deklaráció aláírása 4) 1921

20. Az adott jellemzők szerint határozd meg, hogy melyik szlovák politikusra érvényesek. A válaszlapra írd be nyelvtanilag helyesen a személyiség vezetéknévét.

- a) Černová, a párt elnöke, autonómia
- b) Košariská, Csehszlovákia megalakulása, csillagász
- c) Hlas folyóirat, Szlovák Teljhatalmú Minisztérium, agrárpárt

21. Figyelmesen olvasd el az alábbi állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) A demokrácia lényege nemcsak az általános választójog, hanem az életmód és az emberek közötti kommunikáció is.
- b) A demokrácia nem tanítja meg az embereket a véleménykülönbség tiszteletben tartására.
- c) A szlovákiai oktatás 1919 utáni fejlődése nem befolyásolta a szlovák tudomány és a modern művészet képviselőinek új generációjának kialakulását.
- d) 1918 után Szlovákia lakosságának jelentős része az anyanyelvén kívül egy-két idegen nyelvet beszélt.

22. A 20. század harmincas évei tele voltak különféle eseményekkel. Írd a válaszlapra az évet, amikor az esemény megtörtént.

- a) Ausztria Németországhoz való csatolása
- b) Bécsi döntés
- c) a csehszlovák-szovjet szerződés
- d) a vasbeton erődítmények építésének kezdete Csehszlovákia határain
- e) kikiáltották az önálló Szlovák Köztársaságot

23. Figyelmesen olvasd el az alábbi állításokat és állapítsd meg, hogy igazak-e vagy hamisak. A válaszlapon jelöld meg/karikázd be a helyes (igen) vagy a hamis (nem) állításokat.

- a) 1940-től Németország közvetlenül ellenőrizte Franciaország egész területét.
- b) Németország sikere a Nagy-Britannia elleni légitámadásokban fordulópontot hozott a második világháborúban.
- c) A német és a szovjet csapatok 1938. szeptember 1-jén támadták meg Lengyelországot.
- d) Japán 1945. május 8-án kapitulált.

Autori: PaedDr. Marek Bubeník, Mgr. Ľuboš Paller, Mgr. Štefan Podolinský

Recenzentka: Mgr. Anna Žideková

Fotografie: Mgr. Ľuboš Paller

Preklad: Ing. Veronika Zsideková

Vydal: NIVaM, Národný inštitút vzdelávania a mládeže a Slovenská komisia Dejepisnej olympiády, 2023